

IJTIMOIIY-GUMANITAR SOHADA ILMIY-INNOVATION TADQIQOTLAR

ILMIY METODIK JURNALI

2025-yil 1(2)-son

TORCG

**“IJTIMOIY-GUMANITAR SOHADA ILMIY-
INNOVATSION TADQIQOTLAR”**

ilmiy-metodik jurnali

Bosh muharrir:

Boltaeva Mohichehra

Tahrir hay'ati:

07.00.00 - Tarix fanlari

- Ergasheva Yulduz — Tarix fanlari doktori, professor
- Zununova Gulchehra — Tarix fanlari doktori, professor
- Kurbonova Zemfira — Tarix fanlari doktori, professor
- Askar Jumashayev — Tarix fanlari doktori, professor
- Nurjanov Sabit Uzakbayevich — Tarix fanlari doktori, katta ilmiy xodim
- Xaydarov G'ayratbek Mirzapulatovich — Tarix fanlari doktori, dotsent
- Seydametova Gulnara Utarbayeva — Tarix fanlari falsafa doktori, dotsent
- Nasirov Bunyod — Tarix fanlari falsafa doktori, dotsent
- Sulaymanov Salamat Arepbayevich — tarix fanlari doktori, dotsent
- Tangirbergenova Kalligul — tarix fanlari nomzodi, dotsent
- Akimniyazova Gulnaz Abdinayimovna, tarix fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).

09.00.00 - Falsafa fanlari

- Yaxshilikov Juraboy Yaxshilikovich — Falsafa fanlari doktori, professor
- Saitkasimov Akbar Isaxanovich — Falsafa fanlari doktori, professor
- Musaev Odil Raxmatovich — Falsafa fanlari doktori, professor
- Suvanov Ilxom Abduxalilovich — Falsafa fanlari doktori, katta ilmiy xodim
- Alima Berdimuratova — Falsafa fanlari doktori, professor
- Kabulniyazova Gulchehra Tashpulatovna — Falsafa fanlari doktori, professor
- Siddikov Ilyos — Falsafa fanlari doktori, dotsent

10.00.00 - Filologiya fanlari

- Zakirova Soxiba — Filologiya fanlari doktori, dotsent
- Ganiyeva Shodiya Azizovna — Filologiya fanlari doktori, dotsent
- Soatova Nodira — Filologiya fanlari doktori, professor
- Kobilova Zeboxon Bakirovna — Filologiya fanlari doktori, professor
- Teshaboyev Dilmurod Raxmadjonovich -
Filologiya fanlari doktori DSc, dotsent

13.00.00 - Pedagogika fanlari

- Jo'rayev Risbay Xaydarovich — Pedagogika fanlari doktori, akademik
- Turgunoy Egamberdiyeva — Pedagogika fanlari doktori, akademik
- Ibragimov Xolboy Ibragimovich — Pedagogika fanlari doktori, akademik
- Turakulov Olim Xolbutayevich — Pedagogika fanlari doktori, professor
- Abdullayeva Barno Sayfutdinovna — Pedagogika fanlari doktori, professor

- Ismoilov Temur Islamovich — Pedagogika fanlari doktori, professor
- Umid Negmatovich Xo'jamqulov — Pedagogika fanlari doktori, professor
- Isakulova Nilufar — Pedagogika fanlari doktori, professor
- Jumanəzova Muxayyo Tojiyevna — Pedagogika fanlari doktori, dotsent

19.00.00 - Psixologiya fanlari

- Abdullayeva Dilbar — Psixologiya fanlari doktori, professor
- Atabayeva Nargis Batirovna — Psixologiya fanlari doktori, dotsent,
- Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti
- Umarov Baxriddin Mengboyevich — Psixologiya fanlari doktori, professor
- Shamshetova Anjima Karamaddinovna — Psixologiya fanlari doktori, dotsent
- Norbekova Barno — Psixologiya fanlari falsafa doktori, dotsent
- Abdumajidova Dildora — Psixologiya fanlari falsafa doktori, dotsent

23.00.00 - Siyosiy fanlar

- Jo'raqulov Furqat Norjigitovich — Siyosiy fanlar doktori, professor
- Axmedov Husniddin Alikulovich — Siyosiy fanlar doktori, professor
- Musaev Mansur Tursunpulatovich — Siyosiy fanlar doktori, katta ilmiy xodim Ravshanov
- Fazluddin Ravshanovich — Siyosiy fanlar doktori, dotsent

22.00.00 - Sotsiologiya fanlari

- Xolbekov Abdug'ani Jumanazarovich — Sotsiologiya fanlari doktori, professor
- Sodiqova Shoxida Marxaboyevna — Sotsiologiya fanlari doktori, professor
- Gabdrahmanova Gulnara Faatevna — Sh. Marjani nomidagi Tarix instituti, Tatariston Respublikasi Fanlar akademiyasi, Sotsiologiya fanlari doktori, professor
- Kamalova Xatira Sabirovna — Sotsiologiya fanlari nomzodi, dotsent

"Ijtimoiy-gumanitar sohada ilmiy-innovatsion tadqiqotlar" - bu ilmiy-metodik jurnal bo'lib, O'zbekistonda 2024-yildan beri nashr etilmoqda. Jurnal har chorakda bir marta, yiliga 4 marta chop etiladi. Ushbu jarayonga talabga ko'ra muassislar va tahrir hayati bilan birgalikda kelishgan xolda o'zgartirish kiritish mumkin.

MUNDARIJA

09.00.00 - Falsafa.....	6
YOSHLARDA ESTETIK MADANIYATNI SHAKLLANTIRISHDA MILLIY QADRIYATLARNING TUTGAN O‘RNI	6
Suvanova Dilnura Kurbanovna	6
Qoraboyev Suxrob Mustafakulovich.....	6
ANTIK DAVR FALSAFASIDA INSON MUAMMOSINING TAHLILI.....	11
G.T. Kabulniyazova.....	11
13.00.00 – Pedagogika	15
SHTURM- LIUVILL OPERATORI PARAMETLARINI TIKLASHDA SPEKTRAL BERILGANLARNI ALMASHTIRISH MASALASI.....	15
Rabimkul Abdunazarov	15
OLIY TALIM MUASSASALARIDAGI TA’LIM SIFATINI OSHIRISH XALQARO STANDARTLARNI QO‘LLASH.....	22
Hamdamov Yusufjon Mahammadjon o‘g‘li.....	22
TEXNIKA OLIY O‘QUV YURTLARIDA IMITATSION-VARIATIVLIK ASOSIDA O‘QITISHNI TAKOMILLASHTIRISH.....	26
Obidov Jamshidbek G‘ayratjon o‘g‘li	26
BOSHLANG‘ICH SINF “O‘QISH SAVODXONLIGI” DARSLARIDA O‘QUVCHILARNING MANTIQUIY FIKRLASH QOBILIYATLARINI RIVOJLANTIRISHNING ZAMONAVIY YONDASHUVLARI	32
Sayfiddinova Jamila Ziyodaulla qizi	32
Asrorova Madina Orzuyevna.....	32
10.00.00 - Filologiya	38
XORAZM MATBUOTI TARIXIDAN	38
Iqboloy Adizova Istamovna.....	38
NAVOIY-FONIYNING TURKIY VA FORSIY G‘AZALLARIDA IRFONiy G‘OYALAR TALQINI.....	48
Bekova Nazora	48
O‘ZBEK TILIDAGI ERGASH GAPLI QO‘SHMA GAPLARNING NAZARIY ASOSLARI	57
Teshaboyev Dilmurod Raxmadjonovich	57
SHOIRA LIRIKASIDA KO‘NGUL OBRAZI VA TASVIR MAHORATI	62
Eshonqulova Surayyo Isomiddinovna	62
BADIIY MATNDA OKKOZIONALIZMLARNING LINGVISTIK XUSUSIYATLARI.....	72
Ibragimov Xayrulla Hamdamovich	72
G‘AFUR G‘ULOM SHE’RIYATIDA MILLIY G‘URUR VA IFTIXOR TUYG‘ULARI TASVIRI	76
Tozagul Matyoqubova.....	76
ALISHER NAVOIY IJODIYOTIDA TELBALIKNING MOTIVLASHTIRILISHI	82
Rajabova Ma’rifat Baqoyevna.....	82

SAKKOKIY IJODIDA QUR'ONI KARIM OYATLARIGA MUROJAAT	88
Israilov G'ayrat Boyzoq o'g'li	88
19.00.00 – Psixologiya	92
O'SMIR O'QUVCHILARDA XAVOTIRLANISHGA BERILUVCHANLIKNI ANIQLASHNING USLUBIY ASOSLARINI SHAKLLANTIRISH	92
Alimbayeva Shaxlo Tursunovna	92
22.00.00 – Sotsiologiya	100
ZAMONAVIY TADQIQOTLARDA DINIY AN'ANALARNI O'RGANISHDAGI YONDASHUVLAR.....	100
Abdulfaizova Durdona Ikromjon qizi.....	100

13.00.00 – Pedagogika

**BOSHLANG‘ICH SINIF “O‘QISH SAVODXONLIGI” DARSLARIDA
O‘QUVCHILARNING MANTIQUIY FIKRLASH QOBILIYATLARINI
RIVOJLANTIRISHNING ZAMONAVIY YONDASHUVLARI**

Sayfiddinova Jamila Ziyodaulla qizi

Zarmed universiteti o‘qituvchisi

jamilasayfiddinova2@gmail.com

Asrorova Madina Orzuyevna

Zarmed universiteti 1-bosqich talabasi

madinaasrorova21@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada boshlang‘ich sinf o‘quvchilarida o‘qish savodxonligini rivojlantirish jarayonida mantiqiy fikrlash qobiliyatini oshirishga qaratilgan zamonaviy yondashuvlar tahlil qilinadi. O‘qitish metodologiyalari va didaktik yondashuvlar orqali mantiqiy fikrlashni rivojlantirishning ahamiyati ko‘rsatiladi. O‘qituvchilar uchun tavsiyalar va takliflar beriladi.

Kalit so‘zlar: o‘qish savodxonligi, mantiqiy fikrlash, boshlang‘ich sinf, zamonaviy yondashuvlar, ta’lim metodlari, o‘quv jarayoni.

**СОВРЕМЕННЫЕ ПОДХОДЫ К РАЗВИТИЮ НАВЫКОВ ЛОГИЧЕСКОГО
МЫШЛЕНИЯ УЧАЩИХСЯ НА УРОКАХ “ЧИТАТЕЛЬСКАЯ ГРАМОТНОСТЬ”
НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ**

Аннотация: В данной статье будут проанализированы современные подходы к совершенствованию навыков логического мышления в процессе развития читательской грамотности у младших школьников. Через методики обучения и дидактические подходы показано значение развития логического мышления. Даны рекомендации и предложения для учителей.

Ключевые слова: грамотность чтения, логическое мышление, начальный класс, современные подходы, методы обучения, учебный процесс.

**MODERN APPROACHES TO THE DEVELOPMENT OF LOGICAL THINKING
SKILLS OF PUPILS IN ELEMENTARY GRADE “READING LITERACY”
LESSONS**

Annotation: this article analyzes modern approaches aimed at improving the ability to think logically in the process of developing reading literacy in primary school students. The importance of developing logical thinking through teaching methodologies and didactic approaches is demonstrated. Recommendations and suggestions are made for teachers.

Keywords: reading literacy, logical thinking, Primary School, modern approaches, educational methods, educational process.

Kirish

O‘qituvchi o‘quvchiga nafaqat bilim, tarbiya, ko‘nikma berishi, balki o‘rgangan bilimlarni hayotda qo‘llashga o‘rgatishi kerak. Agar maktabgacha yoshda bolaning o‘yin faoliyati yetakchi bo‘lsa, boshlang‘ich maktabda o‘qishga yo‘naltirish kerak. Bu bolada keyin fikrlash asosiy vazifaga aylanadi. Bolani ham aqliy ham mantiqiy fikrlashga tayyorlash kerak. Mantiqiy fikrlashga tahlil qila olish, mulohaza yuritish, sintez qilish, mustaqil fikrlash, yechimlarini izlash kerak. Aqliy faoliyat har doim o‘qitilishi, rivojlantirilishi zarur. Hozirgi

dunyoda bolalar zamonaviy bo'lganligi uchun bu muammolarga ko'proq duch keladi. Statistik ma'lumotlar shuni ko'rsatadiki, 4-sinf o'quvchilarining hammasi ham mantiqiy fikrlash ko'nikmalariga to'liq, ayrimlari hech bo'lmaganda qisman ega emaslar. Bu statistika shuni anglatadiki, o'qituvchilar ko'proq shu mavzuga ahamiyat berishlari. Ko'pincha ushbu yo'nalish, ya'ni kichik yoshdagi o'quvchilarda mantiqiy fikrlashni shakllantirishga eng samarali ta'sir ko'rsatadigan shart-sharoitlarni, o'qitish usullari va pedagogik texnologiyalarni aniqlashga qaratilgan. O'qituvchi bergan bilimlarining mazmuni qanday bo'lishi kerak va o'quvchilar ongiga qanday ma'lumot bilan yetkazishni bilishi, bu juda muhim rol o'ynaydi. Fikrlashni rivojlantirish zarurligini hisobga olgan holda, mantiqiy fikrlashni rivojlantirish uchun dastur ishlab chiqib, tajribadan o'tkazib va har qanday darsga mashqlarni o'quv jarayoniga ham kiritish mumkin. O'qish savodxonligi nafaqat matnni o'qish va tushunish, balki o'quvchilarni mantiqiy fikrlashga ham o'rgatish jarayonidir. Mantiqiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirish o'quvchilarning bilim olish jarayonida muhim rol o'ynaydi. Ushbu maqola o'qish savodxonligi darslarida boshlang'ich sinf o'quvchilarida mantiqiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish uchun zamonaviy yondashuvlarni ko'rib chiqadi.

Metodologik asosi

Ma'lumki, tafakkur erkinligi shaxsning ozodligini belgilovchi muhim omillardan biridir. Fransuz faylasufi Jozef Ernest Renanning: "Tafakkur erki har bir odamning daxlsiz huquqidir"[8], shotland faylasufi Devid Yumning: "Hech nima inson tafakkuridek erkin bo'lolmaydi"[8], – degan qarashlari yuqoridagi fikrlarni asoslab beradi. Inson fikrlash vositasida olamni, odamni, o'zligini anglab yetadi, milliy qadriyatlar, urf-odatlar, an'analarning mohiyatini idrok etadi, sha'n-tuyg'usini his qiladi, uni asrash kerakligini tushunadi. Zero, har bir millatning kelajagi mantiqiy asoslarga tayangan holda mustaqil fikrlaydigan barkamol avlodga bog'liqdir.

Yirik nemis faylasufi V. F. Gegel mantiqni shunday izohlaydi: "Mantiqni tafakkur haqidagi, uning ta'riflari va qonunlari to'g'risidagi fan deb aytishimiz mumkin, faqat bunda tafakkur eng umumiy mohiyat yoki stixiya bo'lib, unda g'oya mantiqiy shaklda namoyon bo'ladi. G'oya formal tafakkur emas, balki o'z ta'riflari va qonunlarini tayyor holda topmaydigan, aksincha, ularni o'zi yaratadigan va ularning taraqqiyotidan tashkil topadigan yaxlitlik ko'rinishidagi tafakkurdir"[4].

Olimning fikricha, mantiqning o'rganish obyekti tafakkurdir. Ana shuning uchun ham mantiq butun borliqni o'zida gavdalantiradigan tafakkurni o'rganuvchi ta'limotga aylanadi. U mantiq orqali muhokamani to'g'ri qurish va chin fikrlar hosil qilishni tadqiq qilgan.

Mantiqiy fikrlashni boshlang'ich ta'limda o'quvchilarga o'rgatish juda muhim, chunki bu ko'nikmalar ularning kelajakdagi o'rganish jarayonida muhim rol o'ynaydi. Mantiqiy fikrlashni rivojlantirish uchun quyidagi yondashuvlarni qo'llash mumkin:

T/r	Yondashuvlar nomi	Asosiy mazmuni
1	O'yinlar va vazifalar	Mantiqiy o'yinlar, puzzlelar va matematik vazifalar yordamida o'quvchilarda muammoni hal qilish ko'nikmalarini rivojlantirish mumkin. Masalan, shaxmat yoki logik o'yinlar mantiqiy tafakkurni kuchaytiradi.
2	Savollar berish	O'quvchilarga savollar berib, ulardan javoblarni o'ylab topishni so'rang. "Nima uchun?" yoki "Qanday qilib?" savollari orqali ularni chuqurroq fikrlashga undang.
3	Mantiqiy munozaralar	O'quvchilarni kichik guruhlariga bo'lib, mantiqiy munozaralar o'tkazish. Bu jarayonda o'z fikrlarini asoslash va boshqalarning fikrlarini tahlil qilish ko'nikmalarini rivojlantiradi.
4	Misollar keltirish	Haqiqiy hayotdagi vaziyatlar yoki hikoyalar orqali mantiqiy fikrlashni o'rgatish. Misol uchun, muammolarni qanday hal qilish mumkinligini ko'rsatish.
5	Ijtimoiy va hissiy rivojlanish	Mantiqiy fikrlash nafaqat matematikada, balki boshqa fanlarda ham muhimdir. O'quvchilarning ijtimoiy va hissiy ko'nikmalarini rivojlantirish ularga boshqalar bilan samarali ishlashda yordam beradi.
6	Tahlil va sintetik fikrlash	O'quvchilarga ma'lumotlarni tahlil qilish va ularni umumlashtirishni o'rgatish. Bu jarayon o'quvchilarning fikrlash ko'nikmalarini yanada chuqurlashtiradi.

Mantiqiy fikrlashni rivojlantirish jarayonida sabr-toqatli bo'lish va o'quvchilarning qiziqishini uyg'otish juda muhim. Har bir bola o'ziga xos va har xil tezlikda o'rganadi, shuning uchun o'qituvchilar individual yondashuvni qo'llashlari kerak.

O'qish savodxonligi – zamonaviy ta'lim tizimining muhim komponentlaridan biri bo'lib, u o'quvchilarning matnlarni tushunish, tahlil qilish va baholash qobiliyatini rivojlantiradi. Ushbu jarayon nafaqat o'qish ko'nikmalarini, balki mantiqiy fikrlashni ham oshiradi. Mantiqiy fikrlash, o'z navbatida, o'quvchilarning muammolarni hal qilish, tahliliy fikr yuritish va qaror qabul qilish qobiliyatini mustahkamlaydi.

O'qish savodxonligi nafaqat matnni tushunish, balki mantiqiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirishga ham qaratilgan muhim jarayondir. O'quvchilarning mantiqiy fikrlash qobiliyatini oshirishda zamonaviy pedagogik metodlar va yondashuvlar alohida ahamiyatga ega. Ushbu tahlil, o'qish savodxonligi darslarida qo'llaniladigan zamonaviy yondashuvlar va ularning ta'siri haqida ilmiy manbalarni ko'rib chiqadi.

Mamatqulov "Ta'lim metodlari va pedagogik texnologiyalar"[7] asarida interaktiv metodlarning o'qitish jarayonidagi ahamiyatini ta'kidlaydi. Muallif, o'quvchilarning faol ishtirokini ta'minlash orqali ularning mantiqiy fikrlash qobiliyatini oshirishga imkon yaratishini ko'rsatadi. Guruhli ishlash va muhokama metodlari o'quvchilarning fikrlarini erkin ifoda etishiga va mantiqiy tahlil qilishiga yordam beradi.

Kadirova "O'qish savodxonligi va uning ahamiyati"[6] asarida o'qish savodxonligining nafaqat akademik muvaffaqiyatga, balki ijtimoiy va shaxsiy hayotga ta'sirini ko'rsatadi. Muallif, o'qish jarayonida mantiqiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirish o'quvchilarga har qanday muammoni tahlil qilish va hal etish ko'nikmalarini beradi, bu esa ularning umumiy rivojlanishiga yordam beradi.

Azizov "Zamonaviy ta'lim uslublari"[2] asarida o'qitish jarayonida innovatsion texnologiyalar va metodlardan foydalanishning ahamiyatini ta'kidlaydi. O'yinlar,

simulyatsiyalar va boshqa interaktiv usullar yordamida o'quvchilarni mantiqiy fikrlashga jalb qilish, ularning o'z-o'zini rivojlantirish jarayonini yengillashtiradi.

Mantiqiy fikrlashni rivojlantirish uchun labirint, ikkita obyekt o'rtasida o'xshashlikni aniqlash, xato topish, krossvord yechish orqali rivojlantirish kerak. Eng samara beradigan usullardan biri bu rasmdir. Chizish jarayonida bolaning bilish faoliyati rivojlanadi, rang, hajm, makon kabi tushunchalar paydo bo'ladi. Bolalar ko'proq o'yinqaroq bo'lganligi sababli ularga o'yin texnologiyalari bilan darsni o'tkazish kerak. O'yin o'quvchini ta'limda g'alaba erishishda qiziqishini orttiradi va undan bola kuchli motivatsiya hosil qilish imkoniyatini beradi. O'quvchini o'yin orqali tezkor harakat qilishga, chaqqonlikka topqirlikka, unda qonun-qoidalarga rioya qilish ko'nikmalari shakllanadi. Ayniqsa, ularda tashqi dunyoni tasavvur etish, erkin fikr yuritish, o'zaro muloqotga kurashuvchanlik vujudga keladi.

Maqolada o'qitish metodlarining bir nechta tahlil qilinadi, jumladan:

- **Interaktiv usullar:** O'quvchilarning faol ishtirokini ta'minlaydigan metodlar, masalan, guruh bilan ishlash, munozaralar va rolli o'yinlar.
- **Muammoni hal qilish yondashuvi:** O'quvchilarni muammolarni hal qilishga undash, ularning mantiqiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirishga yordam beradi.
- **O'yin orqali o'qitish:** O'yinlar orqali o'quvchilarning qiziqishini oshirish va o'zlashtirish jarayonini yengillashtirish.

Shu o'rinda 4-sinflar uchun mo'ljallangan "O'qish savodxonligi" darsligidagi "Kitob va boylik" [9] hikoyasini tahlilga tortaganimizda, oltin-u zar yomon odam qo'liga tushsa yomonlikka ishlatilishi mumkinligi, ammo kitoblar har joyda ezgulikka xizmat qilishini o'quvchilarga yetkaza olishimiz darkor. Buning uchun birinchi o'rinda bu matnni bolalarga o'qib berib, mazmunini esa so'zlab berib, ularni har doim kitob o'qishga chorlash kerak. Bu matn orqali bolalarni mantiqiy fikrlashga o'rgatish mumkin. Buni amalga oshirish uchun doskani o'rtasidan chizib, bir tomoniga kitob yana bir tomoniga boylik deb yozish kerak. Sinfdan 5-6 ta o'quvchilarni turg'izib, ulardan qaysi birini tanlashni va nima uchun tanlaganini so'rash kerak. Qolgan o'quvchilarga esa daftarlarida ular nimani tanlashlarini yozishni aytish kerak. Bu bilan bolalar fikrlab yozishga harakat qiladilar. Bolalarni nima yozganliklarini bilib bo'lgandan so'ng, bolalarni rag'bantlashtirish uchun ularga kichik-kichik shirinliklar berish kerak. Kitob o'qish, mehnat qilish, bilimli bo'lish orqali boylikka erishish mumkinligini tushuntirish kerak. Kitob va boylik matnida ham bir boyvachchani dur-u javohirlari, Hasan Dashtiyni esa sandiq-sandiq kitoblari bosqinchilar qo'liga tushgan. Talonchilar qo'lidan mingga yaqin kitoblarini shogirdlari sotib olib, yana qancha asarlarini ahli ilm muxlislari talabgor bo'lgan. Shuni aytish mumkinki, kitoblar har joyda doim ezgulikka xizmat qiladi.

Bundan tashqari o'quvchilarni mantiqiy mushohadaga undaydigan savol-topshiriqlar bilan murojaat qilishimiz mumkin:

1. Inson hayotida kitob qanday mavqega ega? Insonga kitob o'qish nima uchun kerak deb o'ylaysiz? Sizning hayotingizda kitob qanday o'rin tutadi?
2. Bolaligingizda sizga kim ertaklar o'qib bergan? Qaysi ertak qahramoni sizga yoqmaydi? Qaysi ertak qahramoni o'rnida bo'lishni xohlagan bo'ladingiz?
3. Qaysi ertakni o'qib ilk bor zavq olgansiz? Sizga bu ertak qanday ijobiy ta'sir ko'rsatgan?
4. Oxirgi marta qachon kitob do'konidan kitob xarid qildingiz? Nima deb o'ylaysiz, xaridorlarni qanday qilib kitob do'konlariga qiziqtirish mumkin?
5. "Tilsiz, aql o'rgatar" topishmoqning javobini toping va uning mag'zini ochishga harakat qiling.
6. Agar jahon va xalq ertaklari bo'yicha "Oltin javon" tuzilib, unga 10 ta ertak kiritish zarurati tug'ilsa, qaysi ertaklarni kiritgan bo'ladingiz?
7. "Kitob – boylik. Lekin sotib olingani emas, o'qilgani" degan iboraga siz qanday ta'rif beradingiz?

8. Ayting-chi, bu ertakdan qanday xulosa chiqardingiz? Sizning-cha, Hasan Dashtiy o'zining nmaqsadiga erishdimi?

9. Bolalar uchun mo'ljallangan yangi chop etilayotgan kitoblarni kuzatib borasizmi? Bu kitoblardan ko'nglingiz to'lmayotgan tomonlari ham bormi?

10. Hozirgi kunlarda qanday kitob o'qiyapsiz? Do'stlaringizga qaysi kitobni o'qishni maslahat bergan bo'lardingiz?

Natijalar tahlili

O'quvchilar o'zaro bir-birlariga tengqurlarining qiziqishlariga, fikrlashlariga, yordam berishga harakat qiladilar. Ularda o'yin davomida dars jarayonida olgan bilimlarini amaliyotda qo'llashga hamda ulardan turli vaziyatlarda foydalanish ko'nikmalari paydo bo'ladi. Nemis olimi, psixolog K. Kross o'yin vositasida bola o'zini tutish, olamni o'rganish, an'alarini bilish, atrof-muhitga moslashish ko'nikmasini shakllantiradi, degan ekan. O'qituvchilarning zamonaviy metodlardan foydalanishi o'quvchilarni mantiqiy fikrlashga undaydi. Tadqiqotlar natijasida, interaktiv metodlar yordamida darslar o'tkazilganda o'quvchilarning natijalari sezilarli darajada yaxshilanganligi aniqlangan. O'quvchilar o'z fikrlarini erkin ifoda etish, bahs-munozaralarda ishtirok etish va muammolarni hal etish ko'nikmalarini oshirganliklari kuzatilgan.

O'yin o'quvchini o'ylashga, topqirlikka, mantiqiy fikr yuritishga o'rgatadi. Shu asosda unda men degan tushuncha shakllanadi. O'quvchining shaxs sifatida rivojlanishida, hayotda ishlash, insonlar bilan muloqot qilishga, o'quv-bilishga bo'lgan qiziqishini oshirishda, psixologik tayyorlashda yordam beradi. O'yin organizmda ortiqcha energiyadan xalos bo'lish, charchash va vaqtida kuchni foydali holda ishlatish, ayrim holda uni tiklashda ham yordam beradi. O'yin insonning hayotiy muvozanatini saqlashda, uning faolligini oshirish orqali organizmda ishlamay turgan a'zolarini ishga, harakatga keltirib yuboradi.

Xulosa

Maqola natijalariga ko'ra, boshlang'ich sinf o'quvchilarida o'qish savodxonligini rivojlantirishda zamonaviy yondashuvlar muhim ahamiyatga ega. Mantiqiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirish, o'quvchilarning umumiy ta'lim ko'nikmalarini oshiradi va ularning kelajakdagi muvaffaqiyati uchun mustahkam poydevor yaratadi. Ushbu tahlil, o'qish savodxonligi darslarida boshlang'ich sinf o'quvchilarida mantiqiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirishda zamonaviy yondashuvlarning ahamiyatini ko'rsatdi. Interaktiv metodlar, muammolarni yechish yondashuvi va innovatsion o'qitish usullari o'quvchilarning fikrlash qobiliyatlarini oshirishda muhim rol o'ynaydi. Ushbu metodlar bolaning muloqotga ko'rishuvchanligini oshirib, uning rivojlanishiga olib keladi. Buning oqibatida bola muvaffaqiyat qozonishga intiladi, uning ziyrak, hushyor, bo'lishga, zavqlanishga o'rganadi. U bola doim o'rganish harakatida bo'ladi. Ta'lim tarbiya jarayonida o'zligini namoyon qilish uning kundalik yashash tarziga aylanadi. O'qituvchilar va pedagoglar bu metodlardan foydalanish orqali o'quvchilarning umumiy ta'lim darajasini yaxshilashlari mumkin.

Taklif va tavsiyalar:

1. O'qituvchilar zamonaviy interaktiv metodlardan faol foydalanishlari kerak.
2. Ta'lim dasturlariga mantiqiy fikrlashni rivojlantirishga qaratilgan ko'proq faoliyatlar kiritilishi lozim.
3. O'qituvchilar va pedagoglar o'rtasida tajriba almashish platformalari tashkil etilishi tavsiya etiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Abdukarimov A. "Mantiqiy fikrlash va ta'lim". - Toshkent: "O'qituvchi", 2020.
2. Azizov B. "Zamonaviy ta'lim uslublari". - Toshkent: "O'qituvchi", 2023.
3. Boboyev Y.K. Hozirgi zamon umumiy ta'lim maktabida o'qitish metodlari. - Toshkent: "O'qituvchi", 2017.

4. Gegel. Ensiklopediya filosofskix nauk. T.1. Nauka logiki. – Moskva: Pedagogika, 1974, – S. 107
5. Husanboyeva Q., Shodiyev F., Hazratqulov M. Boshlang‘ich ta’limda adabiyot o‘qitish metodikasi. SamDU. 2019. - 350 b. 182-b.
6. Kadirova N. “O‘qish savodxonligi va uning ahamiyati”. - Tashkent: “O‘qituvchi”, 2022.
7. Mamatqulov O. “Ta’lim metodlari va pedagogik texnologiyalar”. - Toshkent: “O‘qituvchi”, 2021.
8. Tafakkur gulshani. //Vatandosh hamda xorijiy allomalarning aforizmlari va hikmatli so‘zlari. to‘plovchi Voronsov V. – T.: G‘afur G‘ulom nomidagi Adabiyot va san‘at nashriyoti, 1989. – 54 b.
9. Toirov M.E. O‘qish savodxonligi. Umumiy o‘rta ta’lim maktablarining 4-sinfi uchun darslik. I qism. - Toshkent: “Novda Edutainment” nashriyoti, 2023. - 80 b.
10. Ибрагимов Р. Бошланғич синф ўқувчиларни билиш фаолиятини шакллантиришнинг дидактик асослари: Пед. фан. ном. ... дисс. автореф. – Тошкент, ТДПУ, 2005. – 22 б.
11. Машарипова У. А. Инновацион таълим шароитида бошланғич синф ўқувчиларининг нутқ маданиятини шакллантириш методикаси. Пед. фан. ном. ... дисс. – Тошкент, 2018. – 163 б.